

Pedagogika volného času (VČ)

Vladimír Jůva

Katedra pedagogiky sportu FSpS MU

juva@fsps.muni.cz

Organizační rámec Pedagogiky VČ – JS 2022

- **14. 2. – 7. 3. 2022 – „přednášky“ + diskuse k tématům:**
 - vymezení pedagogiky VČ
 - historický a empirický výzkum VČ
 - vymezení, rysy, funkce a význam VČ
 - animativní didaktika
 - pedagogické principy pro VČ aktivity
- **14. 3. 2021 – konec JS 2021 – studentské prezentace + diskuse**
- **Požadavky pro splnění předmětu:**
 - aktivní účast ve výuce (max. 2 absence)
 - výběr tématu prezentace – její zpracování – kontrola
 - vystoupení dle domluveného data + vložení do odevzdávnice

Pedagogika VČ – literatura + další zdroje

- Kaplánek, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha : Portál, 2017.
- Knotová, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno : Paido, 2011.
- Kaplánek, M. (ed.). *Čas volnosti – čas výchovy : pedagogické úvahy o volném čase*. Praha : Portál, 2012.
- Hofbauer, B. *Děti, mládež, volný čas*. Praha : Portál, 2005.
- Opatřilová, D., Vítková, M. et al. *Speciálně pedagogická podpora dětí a mládeže se speciálními vzdělávacími potřebami mimo školu*. Brno : MU, 2011.
- Pávková, J. *Pedagogika volného času*. Praha : Portál, 2002.

Pedagogika VČ – literatura + další zdroje

- Pávková, J., Hájek, B., Hofbauer, B., Hrdličková, V., Pavlíková, A. *Pedagogika volného času*. Portál : Praha, 1999.
- Slepíčková, I. *Sport a volný čas*. Praha : UK, 2005.
- Spousta, V. a kol. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno : MU, 1994.
- Spousta, V. a kol. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno : MU, 1996.
- Šerák, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009.
- Vážanský, M., Smékal, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno : Paido, 1995.

Pedagogika VČ – literatura + další zdroje

- JIRÁSEK, I. *Zážitková pedagogika : teorie holistické výchovy (v přírodě a volném čase)*. Praha : Portál, 2019.
- PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha : Portál, 2009.
(Hesla Pedagogika VČ, Mimoškolní edukační média, Edutainment, Mediální pedagogika, ...)
- PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*.
Nové, rozš. vyd. Praha : Portál, 2009.

Pedagogika VČ – literatura + další zdroje

– Elektronické zdroje:

- ***Gymnasion*** – časopis pro zážitkovou pedagogiku

<https://gymnasion.org/>

- <http://ezdroje.muni.cz/> – hledání přes klíčová slova

- www.msmt.cz – mládež – zájmové a neformální vzdělávání

- **Asociace vzdělavatelů pedagogů volného času =**

<http://avpvc.mucamaca.cz/>

- ...

Vymezení pedagogiky VČ

- **Pedagogika** = věda + výzkum (tvoří vědecký text)
- **Pedagogika** = sociální věda
- **Pedagogika** = věda o permanentní edukaci
- **Pedagogika zkoumá** vývoj, systém a realizaci edukace
- **Pedagogika VČ** zkoumá edukaci ve VČ

Vymezení VČ edukace

- **Edukace (výchova)** = **záměrné** působení na rozvoj jedince (**pomoc jedinci** = klíčové pro VČ aktivity) s cílem dosáhnout **pozitivních změn** v jeho rozvoji
- **Edukace** = procesy řízeného učení = důraz na **facilitaci procesů učení** ve VČ
- **VČ edukace** = **pedagogické zhodnocení VČ**

Rysy VČ edukace

VČ edukace může být:

- přímá – **intencionální**
(např. bezprostřední působení VČ pedagoga)
- nepřímá – **funkcionální** (působení pedagogizovaného prostředí při VČ aktivitách)
- **heteroedukace** (např. rodinné VČ aktivity)
- **autoedukace** (autonomní pedagogické zhodnocení VČ)

Rysy VČ edukace

VČ edukace může mít rysy:

- **formálního vzdělávání** – ve vzdělávacích institucích (např. školní výuka) – **edukace pro VČ**
- **neformálního vzdělávání** – organizované mimo formální vzdělávací systém (!!! VČ = zájmové vzdělávání)
- **informálního vzdělávání** – neorganizované (každodenní zkušenost – !!! VČ)

Rysy VČ edukace

VČ edukace by měla být:

- **demokratická** – rovnost šancí ve VČ
- **humanistická** – rysy pomáhání, orientovaná na dítě, sportovce, klienta, ...
- **nondirektivní** (doprovázení, podněcování, ...)
- **permanentní** – dříve pro děti a mládež, dnes narůstá význam VČ dospělých, seniorů, ...
- **integrující** (zdravotní a sociální znevýhodnění)
- ...

Prezentace – obecné aspekty

- **Východisko = studium relevantních zdrojů** = tištěných, e-zdrojů, www, ústní sdělení, ...
- **Dodržování etických aspektů** vědecké práce (objektivita, uvádění pramenů, ...)
- **Jasně vymezení tématu**
- **Logická struktura:**
 - úvod (vymezení cíle prezentace, ...)
 - vlastní obsah prezentace
 - závěr (význam, shrnutí, ...)
 - 10 „testových“ otázek

Prezentace – informace k přípravě

- Vybrat **téma + datum** – upřesnění na 1. a 2. semináři
- Struktura: úvod – východiska – ... shrnutí – zdroje – test
- Využít a citovat min. 6 zdrojů, z toho min. 2 zahraniční (angličtina, němčina, ... – viz <http://ezdroje.muni.cz/>, ...)
- Zařadit krátké (cca 1–3 minuty) video
- Zpracovat 10 „testových“ otázek (hlavní pojmy)
- **Zaslat prezentaci ke kontrole** – min. 5 dní před dohodnutým termínem vystoupení na juva@fsps.muni.cz
- Schválenou prezentaci **vložit do odevzdávárny** v ISu
- **Vystoupit na semináři** (dodržení dohodnutého data!!!)

Tematické oblasti pro prezentace – 1

- Na čem se stále častěji tráví VČ?
- Na čem se můžeme dopravovat?
- Na čem se mohou pohybovat zdraví i nemocní, děti i senioři?
- Na čem si lze hrát?
- Na čem lze sportovat?
- Na čem lze provozovat gymnastiku?

Společný jmenovatel = ???

Tematické oblasti pro prezentace – 1

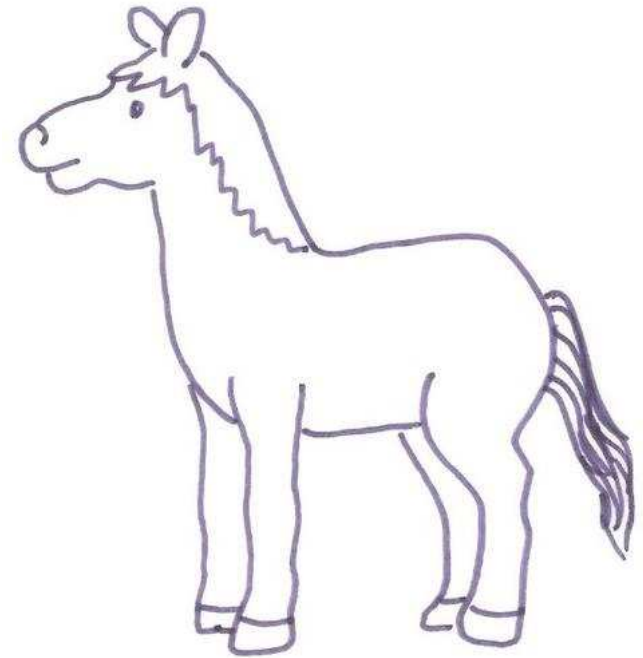
- Na čem si lze zlepšit zdraví?
- Na čem lze bojovat?
- Na čem je nejhezčí pohled na svět?
- Na čem vznikaly lidské dějiny?
- S čím lze přirozeně komunikovat?
- ...
Společný jmenovatel = ???

Tematické oblasti pro prezentace – 1

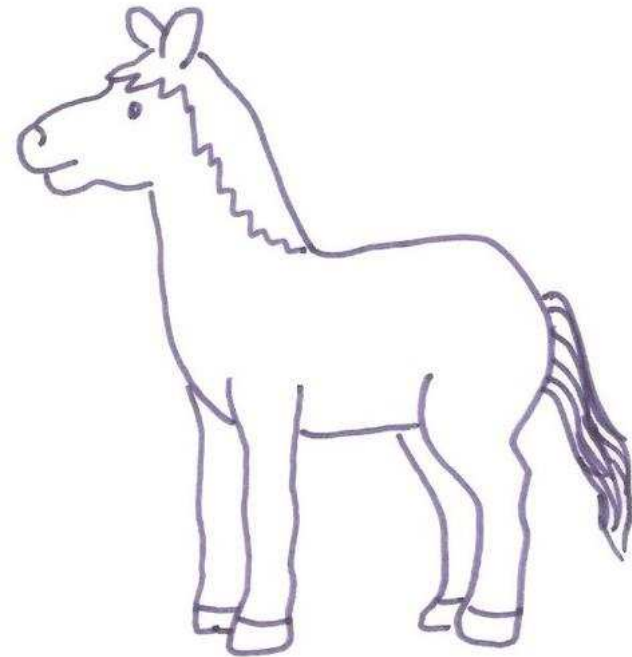
Tematické oblasti pro prezentace – 1

1. Kůň + historie
2. Kůň + životní filozofie
3. Kůň + soutěžní sporty (několikrát)
4. Kůň + cestování
5. Kůň + hra
6. Kůň + věk
7. Kůň + školy
8. Kůň + zábava
9. Kůň + svět

Tematické oblasti pro prezentace – 1

- 10. Kůň + empirický výzkum
- 11. Kůň + služby
- 12. Kůň + terény
- 13. Kůň + projekty
- 14. Kůň + terapie
- 15. Kůň + tábory
- 16. Kůň + bezpečnost
- 17. Kůň + komunikace
- 18. Kůň + ...

Tematické oblasti pro prezentace – 2

- Na čem lze cestovat?
- Na čem se můžeme dopravovat?
- Na čem si lze hrát?
- Na čem lze sportovat?
- Na čem můžeme poznávat?
- Na čem se mohou pohybovat děti i senioři?
- Na čem lze ... ?

Společný jmenovatel =

Tematické oblasti pro prezentace – 2

Tematické oblasti pro prezentace – 2

1. Koloběžka + historie
2. Koloběžka + životní filozofie
3. Koloběžka + soutěžní sport
4. Koloběžka + cestování
5. Koloběžka + hra
6. Koloběžka + věk
7. Koloběžka + škola
8. Koloběžka + zábava
9. Koloběžka + svět

Tematické oblasti pro prezentace – 2

10. Koloběžka + empirický výzkum – sonda
11. Koloběžka + služby
12. Koloběžka + terény
13. Koloběžka + projekty
14. Koloběžka + vývoj
15. Koloběžka + technika
16. Koloběžka + bezpečnost
17. Koloběžka + kondiční trénink
18. Koloběžka + ...
19. Sněhoběžka + ...

